

**कालिगण्डकी गाँउपालिकाका उपाध्यक्ष ज्यू,
वडा अध्यक्ष ज्यूहरु,
कार्यपालिका सदस्य ज्यूहरु,
गाउँसभा सदस्य ज्यूहरु ।**

स्थानीय तहको दास्रो निर्वाचनमा कालिगण्डकी गाउँपालिकाका आम जनताहरुले आफ्नो अभिमत मार्फत तपाईं हामीलाई कालिगण्डकी गाउँपालिकाको सेवकको रूपमा काम गर्ने गरि जिम्मेवारी प्रदान गर्नुभएकोमा सम्पूर्ण जनप्रतिनिको तर्फबाट कालिगण्डकी गाउँपालिकावासी आमा बुबा दाजुभाई दिदि बहिनीहरुमा हार्दिक धन्वाद तथा आभार प्रकट गर्न चाहन्छु ।

**कालिगण्डकी गाउँपालिका गुल्मीको आ.व. ०७९/०८० को लागि कार्यपालिका
बाट पारित भएका नीति तथा कार्यक्रम दीर्घकालिन सौँचः**

“कृषि वन जडिबुटी पर्यटन युवा स्वरोजगार र भौतिक पुर्वाधार ।
समावेशि विकास नै कालिगण्डकी गाउँपालिका को मूल आधार ॥”

लक्ष्यःसमृद्ध नेपाल र सुखी नेपालीको राष्ट्रिय आकाङ्क्षा प्राप्त गर्न समाजवाद उन्मुख समृद्ध गाउँपालिका,सुखी समाज, सामाजिक न्याय सहितको लोककल्याणकारी स्थानीयतह स्थापित गर्दै कालिगण्डकी गाउँपालिकालाई आर्थिक, सामाजिक, भौतिक, शैक्षिक, धार्मिक, सांस्कृतिक तथा पर्यटकीयरूप बाट समुन्नत, आत्मनिर्भर र स्वावलम्बी बनाउने ।

उद्देश्यः

- उत्पादनशील रोजगारी तथा स्वरोजगार उन्मुख र न्यायपूर्ण वितरण सहितको आर्थिक वृद्धिदर द्वारा गरिवीन्युनीकरण गर्दै आर्थिक सामाजिक रुपान्तरण गर्ने ।
- दिगो,समावेशी र उच्चदरको आर्थिकवृद्धि हासिल गर्ने ।

- यस स्थानीयतह द्वारा प्रदान गरिने सेवा हरुमा आमनागरिकहरुको पहुँच वृद्धि गर्दै सुशासनको प्रत्याभुति प्रदान गर्ने ।
- सरकारी,नीजि क्षेत्र,सहकारी क्षेत्र एवं समुदायको संयुक्त सहभागितामा उपलब्ध स्रोत र साधनको समुचितर अधिकतम परिचालनगरी आर्थिक तथा सामाजिक असमानता कम गर्ने ।

प्राथमिकताः

कृषि,पशुपालन,आन्तरिक पर्यटन प्रवर्द्धन र हस्तकला जस्ता अधिकतम लाभका क्षेत्रमा यस कालिगण्डकी गाउँपालिकाले मुख्य ध्यानदिनेछ । सर्वसुलभ गुणस्तरीय र आधुनिक पुर्वाधार निर्माण उत्पादनशील रोजगारी सिर्जना समन्यायिक वितरण सहितको आर्थिक गतिविधि सेवा प्रवाहमा सुदृढिकरणर पहुँच अभिवृद्धि गर्दै नमुना गाउँपालिका स्थापना गर्न यस कालिगण्डकी गाउँपालिका कटिवद्धछ ।

- गाउँपालिकाको योजना पद्धतिमा दीर्घकालिन सौँच,लक्ष्य,उद्देश्यसँग मेलखाने गरी आवधिकर विषयगत योजना सहितको गुरुयोजना र वार्षिक कार्यक्रमहरु तय गरी गरिवी न्युनीकरण लाई जोडदिइने छ ।
- दिगो विकासको लक्ष्यलाई स्थानीयकरण गरि सोका सूचकहरुमा उपलब्धी हासिल गरिनेछ ।
- संघ र प्रदेशका साझेदारीमा सञ्चालन गर्न सकिने योजना तथा कार्यक्रमहरुलाई कार्यान्वयन गरिने छ ।
- विपन्न परिवारलाई स्वास्थ्य विमा कार्यक्रममा क्रमश आवद्ध गर्दै लगिनेछ ।
- स्वरोजगार तथा रोजगारी काअवसरहरु सिर्जना गरी उत्पादन र उत्पादकत्वमा वृद्धि गरिनेछ ।

- कालिगण्डकी गाउँपालिकाको प्रशासकीय भवनको लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरि सम्बन्धित निकायमा माग गरिनेछ ।
- सरकार तथा सरोकारवाला निकायहरूको सहकार्य,सहयोग र समन्वयमा कालिगण्डकी गाउँपालिका स्तरीय १५ शैया अस्पताल समयमै सम्पन्न गरिनेछ ।
- वैदेशिक रोजगारिमा विदेशिएका युवाहरूलाई स्थानीय तहमा स्वरोजगार तथा रोजगारीहरूको अवसर उपलब्धगराई स्वदेशफर्क अभियानलाई आवाहनगर्न प्राथमिकता दिईनेछ ।
- कृषि, पशु क्षेत्रको आधुनिकीकरण,व्यवसायीकरण र यान्त्रिकरण गर्ने ।
- स्नातक तह सम्मको क्याम्पस,प्राविधिक शिक्षालय तथा कृषि क्याम्पस स्थापनाको लागि सम्बन्धित निकायमा आवश्यक पहलगर्ने ।
- निजी क्षेत्रको सहभागितामा लघुजल विद्युतमा लगानी आकर्षण गरि उत्पादन,प्रसारणर वितरण गर्ने ।
- सडक गुरुयोजना निर्माणगरी मापदण्ड बमोजिम नक्सा पास हुनेगरी निर्माण र स्तरोन्नति गर्ने ।
- निजीक्षेत्रलाई आकर्षण गरी जिपलाइन, जिपसाइक्लिङ्ग, केवलकार, प्याराग्लाइडिङ्ग लगायतका गुरुयोजना निर्माण गरी पर्यटन पुर्वाधारको विकास र प्रवर्धन गर्ने ।
- शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी र सरसफाइमा लगानी गर्ने ।
- अत्यावश्यक उपभोग्य वस्तुहरूको सुदृढ आपूर्ति चिस्यानकेन्द्र, भण्डारण र वितरण प्रणालिको व्यवस्था सम्बद्ध निकायहरूको सहयोग, सहकार्य र समन्वयमा गर्ने ।
- सार्वजनिक प्रशासन र सेवाप्रवाहमा चुस्तदुरुस्त रूपमा प्रदान गर्ने ।
- वित्तीय विकेन्द्रीकरणको भावना अनुसार गाउँपालिकाले लगाउने, उठाउन पाउने कर तथा गैरकर राजश्वका वृहद क्षेत्रहरूको पहिचान, संकलन तथा व्यवस्थापनमा

नीजि क्षेत्रसँग सहकार्यगर्ने आन्तरिक तथा बाह्य राजश्वका नयाँ स्रोतहरूको अधिकतम परिचालन गरी विकास प्रक्रियालाई अगाडि बढाउने ।

- युवा, महिला, एकलमहिला, बालबालिका, अशक्त, अपाङ्ग, दलित, आदिवासी/जन जाती, पिछडिएको वर्ग, विपन्नता सिमान्तकृत अल्पसंख्यक समुदाय मैत्री कार्यक्रम सञ्चालन गरी उक्त वर्गको विकास गर्ने ।
- राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय स्तरका स्थानीय सरकार, सम्बन्धित संघ संस्थाहरु सँग भातृत्वपूर्ण सम्बन्ध स्थापित गरी विकास र विस्तार गर्ने ।
- सार्वजनिक नीजि साझेदारी नीति लाई अवलम्बन गरी यस क्षेत्रको विकास निर्माण कार्यक्रम अगाडि बढाउने ।
- योजना तर्जुमा कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन, सञ्चालन तथा व्यवस्थापन पद्धतिलाई समयसापेक्ष प्रभावकारी बनाउने ।
- समुदायमा आधारित टोलविकास समिति, आमासमूह, युवाक्लव हरुलाई क्रियाशिल गराउँदै सहयोगी र विकासशील संस्थाहरूको सहयोग, सहकार्य र समन्वयमा कार्यक्रम अगाडि बढाइने ।
- भाषा, साहित्य, कला, संस्कृति, धार्मिक, मठमन्दिरहरूको संरक्षण र विकास गर्ने ।
- सहकारीलाई बडास्तर सम्म विस्तार गर्ने ।

नीति तथा कार्यक्रम:

आ.व.०७९/८० को लागि वार्षिक नीति, कार्यक्रम तथा बजेट तर्जुमा गर्दा दीर्घकालीन सोच, लक्ष्य, उद्देश्य र प्राथमिकताका क्षेत्रहरु नेपालको संविधान, सम्माननीय राष्ट्रपतिज्यू बाट संघीयसंसदको संयुक्त बैठकमा प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रम, दिगोविकासका लक्ष्य, सार्क विकास लक्ष्य, पन्ध्रौँ योजना, राष्ट्रिय योजना आयोगको मार्गदर्शन, संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयको

नीति, निर्देशन र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ का प्रावधानहरू विषयगत समितिहरूको सूझावलाई समेत आधारमा देहायका प्रमुख नीति, विषयगत नीति तथा कार्यक्रम अवलम्बन गरिनेछ।

विषयगत नीतिहरू:

1. आर्थिक विकास नीति:

कृषि पशुपंक्षी र सहकारी नीति:

- कृषि गुरुर्योजना तयार गरी तपशिल वमोमको लक्ष्य हासिल गरिने।
- व्यवसायिक किसान पहिचानगरी कृषक परिचयपत्र प्रदान गरिने।
- कृषि एम्बुलेन्स व्यवस्था गरिने।
- स्थानीय क्षमता र सम्भाव्यताको आधारमा न्यूनतम कृषि उपजमा आत्मनिर्भरता हासिल गर्ने।
- उत्पादित कृषि उपजको समर्थन मुल्यगाउँपालिका बाट निर्धारण, कृषिसंकलन केन्द्र स्थापना गर्ने।
- दिगो र व्यवसायिक उत्पादनको आधारमा कृषकलाई अनुदान दिने।
- जलवायु अनुकूल कृषिको लागी आम किसानलाई क्रमश तालिम दिने।
- बाँस प्रजातिको बहुउपयोग गर्ने।
- अर्गानिक खेतीलाई प्रवर्धन गर्दै प्रत्येक घरलाई उत्पादित घरेलुवस्तुको उपयोगमा जोड दिइनेछ।
- व्यवसायिक रुपमा परालको तथा काठको टुटाकोप्र योगगरी च्याउकोउत्पादन सुरु गर्ने।
- "एक टोल एक पोखरी" "एक गाउँ एक उत्पादन", "गाउँगाउँमा सहकारी घरघरमा भकारी" भन्ने राष्ट्रिय अभियानलाई सार्थक बनाउने।

- लोपोन्मुख तथा रैथाने कृषि तथा पशुपंक्षीउत्पादन लाई संरक्षणर प्रवर्द्धन गर्ने।
- जडिबुटी/औषधि प्रयोजनको लागि सिलाम खेतीलाई प्रोत्साहन/विस्तार गरी आर्थिक विकासमा जोडदिने।
- कृषि भूमिको उर्वराशक्ति र वाली उत्पादन क्षमताको आधार र सम्भावनालाई अध्ययनगरी कृषि/पशुपंक्षी र फलफुलको पकेटक्षेत्र पहिचान गरी सोही बमोजिमको खेति प्रणाली अवलम्बन गरी प्रोत्साहन गर्ने।
- दुध पदार्थ एवं मासुको गुणस्तर र स्वच्छता लाई कायमराख्न" वधशाला देखी भान्छा सम्म स्वच्छ र स्वस्थ मासु" तथा" गोठ देखी ओठ सम्म स्वच्छ र स्वस्थ दुधमा आमनिर्भर बनाईने"।
- सरकारी मापदण्ड बमोजिमको वधशालाहरू स्थापना तथा विस्तारगर्ने।
- बाली तथा पशु वीमालाई निरन्तरता दिइनेछ।
- उत्पादित दुधको संकलनको लागि चिलिडभ्याट मिल्कक्यान डिपफ्रिज तथा आवश्यक उपकरण वडातह सम्म विस्तार गरिनेछ।
- सहकारीको अभियान सञ्चालन र शक्तिलाई उद्यमविकास समावेशी आर्थिकवृद्धि, गरिवीनिवारण, सामाजिक सुरक्षार समुदायको विकासमा सक्रिय गराउने नीति लिइनेछ।
- उचाइ अनुसार यस कालिगण्डकी गाउँपालिकामा बेल आँप लिची मेवा सुन्तला टिमुर अलैंची जडिबुटीको उत्पादनमा निरन्तरता दिइनेछ।
- भूमी बैंकको स्थापना गरिनेछ।

2. उद्योग तथा वाणिज्य र पर्यटन:

2.1 उद्योग नीति:

- उद्योग क्षेत्र आर्थिक विकासको इन्जिन भएकोले यस गाउँपालिकामा घरेलु तथा साना मझौला र ठुला उद्योग स्थापनाको लागि औद्योगिक लगानीको वातावरण तयार गरी नीजी क्षेत्र र वैदेशिक लगानीलाई आकर्षित गर्ने नीति लिइनेछ ।
- स्थानीय स्रोत एक्सीपको उपयोगगरी लघु घरेलु साना मझौला उद्योग स्थापना र सञ्चालन गर्ने ।
- यस क्षेत्रमा प्रशस्त मात्रामा पाइने जडिबुटीको प्रशोधन तथा जडिबुटीमा आधारित औषधी जन्य वस्तुको उत्पादन गर्ने ।

2.2 पर्यटन क्षेत्र नीति

- कृषि पर्यटन होमस्टे, साहसिक पर्यटन, अतिथि सत्कार तथा आथित्यतालाई प्रवर्द्धन गर्ने ।
- निजी क्षेत्रको सहकार्यमा कालिगण्डकी नदीमा छोटो दुरीको र्यापिडङ्ग सञ्चालनको लागि पहल गर्ने ।
- भुर्तुङ्ग धुवाँखोलामा सञ्चालित सामुदायिक होमस्टेको क्षमता विस्तार तथा प्रचार प्रसार व्यवस्थित गरी अगाडी बढाउने ।
- पिकनिक स्पटहरूमा आवश्यक पूर्वाधार पानी विद्युत तथा यातायातको पहुँच बढाउने ।
- पर्यटकीय सम्भाव्यता बोकेका क्षेत्रहरूको पहिचान गरी पर्यटकीय पूर्वाधार विस्तार गर्ने ।
- यस क्षेत्र भित्रका सबै पुरातात्विक सम्पादाहरूको संरक्षणको लागि सङ्ग्रालय स्थापनाको प्रक्रिया अगाडि बढाउने ।
- जातीय भाषिक तथा परम्परा संस्कृतिको जगेर्ना गर्न युवा वर्गलाई परिचालन गर्ने ।
- ट्रेकिङ रुटको अन्वेषण गरी निर्माण सुरु गर्ने ।

2.3 राजश्व परिचालन नीति

- गाउँपालिकाको राजश्व परिचालन समिति र राजश्वप्रक्षेपण सम्बन्धी सम्भावना अध्ययनमा उल्लिखित सुझाव एवं सिफारिस लाई यस गाउँपालिकाको राजश्व नीतिको आधारको रूपमा अवलम्बन गर्ने ।
- आन्तरिक स्रोतको कर शुल्क दस्तुर महशुल असुली व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाइ गाउँपालिकाको विकासको गतिलाई दिगो र भरपर्दो बनाइ स्रोतको लागि प्रदेश र संघ माथिको निर्भरतालाई कमगर्दै लगिनेछ ।
- सवै प्रकारका व्यवसायिक कारोबारलाई करको दायरामा ल्याइ दरपुनरावलोकन तथा दायरा विस्तार गरिनेछ ।
- प्रारम्भिक वातावरणीय परिक्षण (IEE) को प्रतिवेदमा उल्लिखित क्षेत्रहरूमा उल्लिखित परिमाणको रिधिभित्रही ढुङ्गा गिटी र बालुवा उत्खननगरी आन्तरीक तथा बाह्य विक्री तथा निकाशी गर्ने प्रयोजनार्थ कर शुल्क असुल गर्ने ।
- प्राकृतिक स्रोतको उपयोग गर्न राजश्व परामर्श समितिको अनुमति अनिवार्य गराइनेछ ।
- खाली रहेको सरकारी नीजि जग्गाको लगत संकलन गरी करारमा खेति गर्ने प्रणालिको सुरुवात गरिनेछ ।
- वजार तथा सडक क्षेत्रहरूमा घर भवन बनाउँदा नक्सा पास नगरी बनाउने लाई दोब्बर शुल्क लगाइनेछ ।

3.सामाजिक विकास नीति

3.1 शिक्षा नीति

- नागरिक शिक्षा नैतिक शिक्षा मार्फत राष्ट्रिय भावनाले ओतप्रोत नागरिक निर्माण गर्ने ।

- प्रत्येक शैक्षिक वर्षहरूमा उत्कृष्ट शिक्षक विद्यालय विद्यार्थी छनोट गरी पुरस्कृत गरिनेछ ।
- अविभावक शिक्षालाई विद्यालयको अभिन्न पाटोको रूपमा स्वीकार गरी अगाडी बढाइनेछ ।
- विद्यालय मर्ज दरवन्दी मिलान तथा आवासीय विद्यालयलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- आर्थिक रूपले विपन्न तथा फरक क्षमता भएका तर जेहेन्दार विद्यार्थीलाई उच्च शिक्षा अध्ययनको लागि सहयोग गर्न गाउँ पालिकामा छात्रवृत्ति कोष खडा गरिनेछ ।
- साप्ताहिक रूपमा शिक्षकले मासिक रूपमा प्रधानध्यापकले र त्रैमासिक रूपमा गाउँपालिकाले विद्यार्थीको मूल्याङ्कन गरी उपचारात्मक शिक्षण पद्धती अवलम्बन गरिनेछ ।
- नीजि विद्यालयको व्यवस्थापनको लागि लगानीको संरक्षण गर्दै नीजि विद्यालयहरूलाई अनुगमन र नियमन गरी सेवामुखी बनाइनेछ ।
- मातृ भाषाको भाषा तथा लिपिको संरक्षण मातृ भाषामा शिक्षा तथा मातृ भाषा मार्फत शिक्षाको प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
- स्वास्थ्य चौकीहरूको समन्वयमा प्रति ३ महिनामा विद्यार्थीको स्वास्थ्य परिक्षणको प्रवन्ध मिलाइनेछ ।
- करार शिक्षक/कर्मचारीको कार्यसम्पादन मुल्याङ्कनको आधारमा म्याद थपघट गरिनेछ ।
- साक्षरता र आजिवन शिक्षाको लागि आगामी 2 वर्षमा सबैलाई साक्षर बनाउँदै आजीवन शिक्षाको लागि सबै वडामा पुस्तकालय वाचनालय साथै वाल उद्यान स्थापना गरिनेछ ।
- स्थानीय पाठ्यक्रम मार्फत व्यवहारिक तथा व्यवसायिक सीपको विकाश गरिनेछ ।
- परम्परागत सीपको आधुनिकिकरण गर्दै त्यसमा भएका ज्ञान तथा सीपको अध्ययन गरी पठनपाठन गर्न प्रवन्ध मिलाइनेछ । परम्परागत सीप स्थानीय स्तरमा उत्पादन हुने कृषि स्थानीय सम्पदा पर्यटकीय महत्वका धार्मिक साँस्कृतिक र प्राकृतिक स्रोतहरूलाई समावेशगरी स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण गरिनेछ ।
- विपन्न बाट बच्चको लागि बालबालिकाहरू लाई नमूना अभ्यास गराइनेछ ।
- प्रत्येक विद्यालयमा सुझावपेटीका राखिनेछ ।
- पालिका स्तरबाट करारमा नियुक्त शिक्षकहरूलाई पोशाकमा ५० प्रतिशत भत्ता दिइनेछ ।
- शिक्षक बैकलाई खारेज गरि विद्यालय व्यवस्थापन समितिले आवश्यकता अनुसार रिक्त पदमा विज्ञापन गरि पदपुर्ति गरिनेछ ।
- शसर्त वा अन्य स्रोत बाट आएको बजेटलाई योजनमा विनियोजन गर्दा कार्यपालिकाको निर्णय अनिवार्य गरिनेछ ।
- पालिका स्तरमा संचालित आवशिय तथा गैरआवसिय शैक्षिक संस्थाबाट उत्कृष्ट हुने विद्यार्थी , विषयगत शिक्षक तथा विद्यालयलाई शिक्षा दिवसका दिन पुरस्कृत गरिनेछ ।

3.2 स्वास्थ्य तथा पोषण नीति

- कोभिड १९ जस्ता महामारी रोगको नियन्त्रणको लागि मापदण्ड बमोजिमका आवश्यकता अनुसार व्यवस्थापन गरिनेछ ।

- सबै वडाहरूमा रहेका स्वास्थ्यचौकीहरूको भौतिक तथा प्राविधिक क्षमताको स्तरोन्नती गरिनेछ ।
- सुरक्षित मातृशिशुलाई टेवापुग्नेगरी शुन्य होमडेलिभरी तथा आर्थिकरूपले विपन्न गर्भवतीलाई अस्पताल सम्म निशुल्क एम्बुलेन्स उपलब्ध गराइनेछ ।
- प्रत्येक महिनाको १५ गते निश्चित ठाउँमा (भूगोल र जनसंख्याको) आधारभुत सेवा प्रदान गरिनेछ ।
- व्यक्तिगत स्वास्थ्य तथा सरसफाइ सरुवारोग नियन्त्रण तथा रोकथाम खाद्यप्रणाली व्यायाम आदीको स्वास्थ्य संस्थामार्फत विद्यालयमा प्रति महिना १ दिन प्रशिक्षण दिन लगाइनेछ ।
- स्वास्थ्य वीमा गर्नकोलागि अभिप्रेरित तथा निम्न आयस्रोत हुनेको स्वास्थ्य वीमाको लागि गाउँपालिकाले मद्दत गर्ने ।
- बच्चा सुत्केरी दीर्घरोगी तथा वृद्धवृद्धालाई मासिक रूपमा स्वास्थ्य परीक्षण गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

3.3 खानेपानी तथा सरसफाइ नीति:

- गाउँपालिका भर वि.स. २०८० सम्म एक घर एक धारा कार्यक्रम सम्पन्न गरिनेछ ।
- कालिगण्डकी गाउँपालिका भित्ररहेका सबै पानीका मुहानको संरक्षण गरि मुहानको स्वामित्व गाउँपालिकाको हुनेछ ।
- शहर उन्मुख क्षेत्रमा ढल तथा फोहोर मैला व्यवस्थापनको कार्यलाई प्राथमिकताका साथमा अगाडि बढाउँदै landfill site को खोजी गरी व्यवस्थित गरिनेछ ।
- प्लास्टिकको प्रयोगलाई निरुत्साहित गर्दै खुला प्लास्टिक मुक्त कालिगण्डकी अभियान सञ्चालन गरिनेछ ।

- समुदायमा आधारित टोल विकास संस्थाको गठन सरसफाइ समिति एवं बजार व्यवस्थापन समितिलाई क्रियशिल तुल्याइ बजार गाउँ सरसफाइ अभियानलाई तिव्रता दिइनेछ ।
- आवश्यकता अनुसार सार्वजनिक शौचालयहरूको निर्माण गरिनेछ ।
- घरबाट निस्कने फोहोरलाई वर्गीकरणगरी Re-use, Reduce, Re-cycle तथा कुहिने फोहोरको जैविक मलबनाउने अभियान सुरुगरिनेछ ।

3.4 संस्कृति प्रवर्द्धन नीति

- गाउँपालिकामा अस्तित्वमा रहेका सबै भाषा कला साहित्य सङ्गीत नृत्य ललित कला कौशल तथा मूर्त एवं अमूर्त सबै सम्पदाको संरक्षण तथा प्रवर्द्धन तथा सम्मान गर्ने नीति लिइनेछ ।
- साँस्कृतिक विभिधताको सम्मान गर्दै सहिष्णुतामा आधारित समाजको निर्माण गरिनेछ ।
- मौलिक संस्कृत प्रति गौरव गर्दै संरक्षण तथा नयाँ पिँढीमा हस्तान्तरण गर्नसक्नेगरी युवा पुस्तालाई जागरण गरिनेछ ।

3.5 महिला बालबालिका ज्येष्ठ नागरिक लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण नीति:

- सबै वर्ग र क्षेत्रका महिलाहरूको सामाजिक आर्थिक तथा राजनीतिक अवस्थाहरूमा समान सहभागिता महिलाहरूको मूलभूत अधिकार सुनिश्चित गरी लैङ्गिक मूलप्रवाहीकरण सशक्ति करण गरिनेछ ।
- सबै प्रकारका हिंसा घरेलुहिंसा विभेद छुवाछुत वहिष्करण उत्पीडन दमनको अन्त्यगरिने छ ।
- मातृ स्वास्थ्य र प्रजनन स्वास्थ्य लगायतका आधारभूत स्वास्थ्य सेवाहरूको बारेमा चेतना अभिवृद्धिगरी पहुँच विस्तार गरिनेछ ।

- समाजका अग्रज सम्मानित ज्येष्ठनागरिकको भूमिका र योगदानलाई उच्च महत्त्व दिँदै ज्ञानसीप क्षमता कौशलको उपयोग गर्दै सम्मानित जीवनको म्यारेण्टी गरिनेछ ।
- उमेर नपुगी हुने विवाहको कडाइका साथ अन्त्यगरिनेछ ।
- एकल महिलाहरूको लागी जीवन निर्वाह गर्न सक्नेगरी आर्थिक अवसरहरूमा प्राथमिकताका साथ सहभागी गराइनेछ ।
- फरक क्षमता भएका व्यक्तिहरूको क्षमताको उपयोग गरी निजहरूको लागी आवश्यक सहयोगी सामग्री वितरण एवं क्षमता अभिवृद्धि गरि अपाङ्ग मैत्री विद्यालय घर तथा सार्वजनिक स्थल बनाउने नीति लिइनेछ ।
- न्यायिक समितिले कालिगण्डकी गाउँपालिकाको न्यायिक समिति ऐन बमोजिम सबैलाई स्पष्टता एकरूपता एवं पारदर्शिता कायम गरि कानूनको शासन तथा न्याय प्रतिको जनविश्वास कायम गरि न्यान प्रदान गरिनेछ ।
- खानेपानी सरसफाई तथा स्वच्छता (WASH) कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिनका निमित्त विट्रिस वेलफेयर ट्रस्टको सहयोग लिइनेछ ।
- (N-WASH) एन वासका सम्पूर्णकार्य गर्नका लागी विट्रिस वेलफेयर ट्रस्टको सहयोग लिइनेछ ।

3.6 जनसंख्यार श्रम तथा रोजगारी

- कोभिड १९ को कारण विदेशमा रोजगारी गुमाइ आउनेहरूको लागी उनीहरूमा भएको ज्ञानसीप र पुँजीलाई परिचालन गरीस्थानीय स्तरमा स्वरोजगार बनाइनेछ ।
- ग्रामीण क्षेत्रमा विकासका पुर्वाधार विस्तारगरी आन्तरिक बैसाइसराइ लाई कम गरिनेछ ।

- श्रमको सम्मान,श्रम प्रति सम्मान गर्दै बालश्रमको अन्त्य तथा सबैप्रकारका श्रमशोषणको कडाइका साथ अन्त्य गरिनेछ ।
- विप्रेषणलाई उत्पादनमूलक क्षेत्रमा परिचालन गर्ने राज्यको मूल नीति लाई आन्तरिकिकरण गरिनेछ ।
- बेरोजगार तथा अर्थ बेरोजगारहरूको लागी स्थानीय स्तरमा स्वरोजगार हुनसक्ने खालका तालिम प्रदान गरि क्षमता बढाइनेछ ।

3.7 सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण नीति:

- सामाजिक सुरक्षा भत्ताका सम्पुर्ण लाभग्राहीहरू लाई बैँकसँग समन्वयन गरी सहज तरिकाले भुक्तानी दिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी राज्यको मापदण्डमा नपरेका अतिविपन्न तथा जोखिमयुक्त जीवनमा परेकालाई लाभान्वित हुनेगरी कार्यक्रम अगाडि बढाइनेछ ।
- सामाजिक सुरक्षाकोषको स्थापना गर्ने प्रक्रिया अगाडि बढाइनेछ ।

यूवा खेलकुद तथा स्वयंसेवक सेवा

- युवालाई प्राविधिक शिक्षा तथा सीपमूलक तालिम मार्फत दक्ष उद्यमशील आत्मनिर्भर बनाउने ।
- यूवालाई विपद्व्यवस्थापन सामाजिक विकास वातावरण संरक्षण खेलकुद लगायतका क्षेत्रमा स्वयंसेवको भूमिका मापरिचालन गर्ने ।
- गाउँपालिका भित्र कम्तिमा १ वटा कभर्डहल निर्माणको प्रक्रियासुरु गरिनेछ ।
- गाउँपालिकास्तरीयखेलकुदकार्यक्रमसञ्चालनगरिनेछ।

- यसक्षेत्रबाट राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय खेल जगतमा सहभागी भै ख्यातीप्राप्त गर्ने लाई सम्मान गरी निजहरुमा भएको सीपलाई स्थानीय स्तरमा परिचालन गरिनेछ ।
- निर्माणाधिन खेल मैदान तथा संरचनाहरुलाई निश्चित समय र गुणस्तरमा सम्पन्न गरिनेछ ।

4. पुर्वाधार विकास नीति

4.1 सडक तथा झोलुङ्गेपुल

- गाउँपालिका भित्रका सबै वस्तीहरुमा सडकको पहुँच सुनिश्चित गरिनेछ ।
- कालिगण्डकि करिडोर सँग समानान्तर हुने गरी पहाडी भागको मध्य र उच्च भागमा सडक सञ्चालन विस्तार तथा करिडोर जोड्ने सडकहरुलाई बाह्रै महिना सञ्चालन हुनेगरी स्तरोन्नती गरिनेछ ।
- सडकको क्षेत्राधिकार निर्धारण गरि मापदण्ड अनुसार नक्सा पास गरिनेछ ।
- सडक निर्माणकार्यमा मानव जनशक्तिको प्रयोगलाई बढावा दिइनेछ ।
- बाह्रै महिना सडक सुचारु सुनिश्चितताको लागि लेन्थवर्क र व्यवस्था गरिनेछ ।
- सडक निर्माण सँगै भुक्षयनियन्त्रणको लागि बायोइन्जिनियरिङको लागि बाँसनिगालो तथा अमलिसो लगाउन प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- कृषि उत्पादन निकासीगर्ने क्षेत्रहरुमा अविलम्ब कृषिसडक तथा मुख्य फाँटहरुमा व्यवस्थित कृषिसडक निर्माण गरी कृषिमा यान्त्रिकरणलाई सहज बनाइनेछ ।
- झोलुङ्गेपुलको नियमित मर्मत सम्भार निगरानी तथा सुरक्षा गरिनेछ ।

4.2 सिँचाइ नीति

"सिँचितकृषि क्षेत्रको अभि वृद्धि कालिगण्डकीको समृद्धि"

- सबै उर्वर र कृषियोग्य जमिनमा सिँचाइको व्यवस्थाको लागि पुराना कुला मर्मत नयाँ कुलो तथा नहर निर्माण र आवश्यकता अनुसार लिफ्टिङ सिँचाइ गर्ने ।
- यस गाउँपालिका भित्र सञ्चालनमा रहेका कुलो तथा नहरहरुमा आवश्यकता अनुसार कुलो बाहेक ३ फिटदायाँ वा बाँया कुलोको क्षेत्राधिकार हुनेछ ।
- प्रशस्त पानी नहुने स्थानमा वर्षातको पानी संकलन तथा थोपा सिँचाइ प्रविधि प्रयोग गरिनेछ ।

4.3 भवन नीति

- अव निर्माण हुने सबै नीजि तथा सरकारी भवनहरु अनिवार्यरूपमा भुकम्प प्रतिरोधि बनाइनेछ ।
- अव निर्माण हुने सबै भवनसंरचनाहरु अनिवार्य नक्सा पास गरी बनाउने र भुकम्प प्रतिरोधि घरको मात्र नक्सापास गरिनेछ ।
- स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ राष्ट्रिय भवन निर्माण आचारसंहिता २०६० वस्ती विकास सहरी योजना तथा भवन निर्माण सम्बन्धी आधारभुत मापदण्ड २०७२ मा नयाँ निर्माण हुने सरकारी तथा नीजि भवन र निर्माण भैसकेका सरकारी तथा नीजि भवनहरुको नक्सा पास गर्नुपर्ने प्रावधान सडकक्षेत्राधिकारको प्रावधान तथा अन्य सबै प्रावधानहरुलाई पालना गराउने र कार्यान्वयन गर्ने ।
- गाउँपालिका सबै वडा कार्यालयहरु विद्यालय स्वास्थ्य चौकी प्रहरी तथा सबै सार्वजनिक सेवा प्रदायक संस्थाहरुको भवन निर्माण गरिनेछ ।

4.4 उर्जासाना लघु जलविद्युत नीति

- यस गाउँपालिका भित्रका सबै घरधुरीमा विद्युतीकरण गरेछ ।

- विद्युतको पुर्याउन असहज कठिन तथा ज्यादा खर्चिलो हुनेस्थानमा सौर्य उर्जा मार्फत विद्युतिकरण गरिनेछ ।
- लघु जलविद्युत उत्पादनमा नीजि लगानी आकर्षण गरिनेछ ।
- शहर उन्मुख क्षेत्र धार्मिक महत्वका क्षेत्र बसपार्क आदीमा Solar Street Light जडानलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- कृषि उद्योगमा प्रयोगहुने विद्युत महशुलमा पुनरावलोकन गरिनेछ ।

4.5 सञ्चार

- सबै विद्यालय तथा सार्वजनिक सेवाप्रदायक निकायहरूमा गुणस्तरीय र भरपर्दो इन्टरनेट सेवा विस्तार गरिनेछ ।

5. वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन

5.1 वन तथा भु-संरक्षण नीति:

- भु-संरक्षण लाई टेवा पुग्ने गरी खेती प्रणालीमा सुधार भिरालो जमिनमा फलफुल तथा डाले घाँस लगाउने नीति लिइनेछ । विद्यमान वन क्षेत्र लाई कायम राखि खालि तथा नाङ्गो जग्गामा बजारमा उच्च माग हुनेकाठ प्रजातिको वृक्षारोपण गरिनेछ ।
- वन डढेलो नियन्त्रण तथा पुर्वाधार निर्माण हुँदा वनक्षेत्रमा हुनेनोक्सानीलाई परिपुर्ति गर्न थप वृक्षारोपण गरिनेछ ।
- यहाँको वनक्षेत्रमा प्रशस्त पाइने काठको सदुपयोग हुनेगरी फर्निचर तथा प्लाइवुड उद्योग स्थापना लाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- वैज्ञानिक वन व्यवस्थापन योजना बनाइ लागु गरिनेछ ।
- कालिगण्डकी गाउँपालिका भित्रसबैलाई आफ्नो जन्म दिनमा एक विरुवा वृक्षारोपण गर्न लगाउने नीति लिइनेछ ।
- कम्तिमा एक घर एक फल फुलको बोटलाई कडाइका साथ लागु गरिनेछ ।

|

- पुराना सबै पोखरीहरू लाई पुनःसञ्चालनमा ल्याइ पर्यावरणमा टेवापुर्याउने छ ।
- टिमुर प्रजातिको विरुवाको सङ्ख्यालाई वृद्धिगर्नको लागि आवश्यक कदम चालिनेछ ।

5.2 विपद्व्यवस्थापन वातावरण तथा जलवायु परिवर्तन नीति:

- कालिगण्डकी गाउँपालिकाको विपद्व्यवस्थापन योजनामा भएका व्यवस्थाहरूलाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- कोभिड १९ रोगको प्रकोप र भविष्यमा आउन सक्ने यस्तै खाले महामारीबाट सुरक्षित हुनको लागि विपदप्रति कार्य योजना निर्माण गरिनेछ ।
- यस पालिका भित्र आउन सक्ने विपद् जुध्नको लागि विपद्व्यवस्थापन कोषमा आवश्यक रकमको व्यवस्था गरिनेछ ।
- जोखिमपूर्ण वस्तीहरूको पहिचान गरी सुरक्षित स्थानमा स्थान्तरण गर्ने प्रक्रिया सुरु गरिनेछ ।
- खोला तथा नदीको कटान नियन्त्रणको लागि तटवन्ध निर्माण गरिनेछ ।
- संस्थागत विकास तथा सेवा प्रवाह नीति:
- सम्पूर्ण सार्वजनिक सेवा प्रदायक निकायको कार्यालय व्यवस्थापन र संस्थागत सुदृढिकरण गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाबाट प्रवाह हुने सेवाहरूमा सम्भव भए सम्म घुम्ती सेवा सञ्चालन गरिनेछ ।
- गाउँपालिका मातहतका सबै सार्वजनिक निकायसँग विद्युतीय माध्यमबाट निर्देशन रिपोर्टिङ समन्वय गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

- राष्ट्रसेवकहरुको मनोबल उच्चराख्न कार्यसम्पादन र कार्य वोझको आधार मा आन्तरिक तथा बाह्य स्रोतबाट प्रोत्साहन उपलब्ध गराइनेछ ।
- विपद व्यवस्थापन न्यूनिकरणका लागि विट्रिस वेलफेयर ट्रस्टको सहयोग लिइनेछ ।
- सार्वजनिक सेवाप्रवाहको गुणस्तर वृद्धि गर्न सेवाग्राहीको अभिमत तथा गुनासोको सर्वेक्षण गरिनेछ ।

6. वित्तीय व्यवस्थापन तथा सुशासन नीति:

- कानुनी साशन जनसहभागिता उत्तरदायित्व र पारदर्शी रूपमा सेवा प्रवाह गरी सुशासन कायम गरिनेछ ।
- आवश्यकता औचित्यको आधारमा सार्वजनिक वित्तको परिचालन गरिनेछ ।
- प्रभावकारी वित्तीय व्यवस्थापन मार्फत सार्वजनिक स्रोतको दक्ष एवं सर्वोत्तम परिचालन लेखाङ्खन प्रतिवेदन तथा लेखापरिक्षण मार्फत वित्तीय व्यवस्थापन पारदर्शिता जवाफदेहिता अभिवृद्धि गरी भ्रष्टाचारमा शून्य सहनशीलता र सदाचार प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
- वित्तीय व्यवस्थानको लागि आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली र आन्तरिक लेखापरीक्षण लाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- सबै विकासका योजनाहरुमा प्रभावकारी अनुगमन प्रणालि अवलम्बन गर्दै रु ५ लाख सम्मको योजना वडास्तरीय अनुगमन समितिको अनुगमन प्रतिवेदन पश्चात र सो भन्दा माथिको लागतका योजनाहरुमा गाउँपालिकाको अनुगमन समितिको अनुगमन प्रतिवेदन पश्चात भुक्तानी हुने विधिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- सार्वजनिक आव व्यय तथा खरिद प्रक्रियालाई पारदर्शी तथा प्रतिसप्रधी बनाइ खरिदमा हुने लागत कम गरिनेछ ।

7. विविध नीति:

- यस गाउँपालिका भित्र निर्माणका लागि प्रयोग गरिने हेभि इक्विपमेण्ट मेसिनहरु जेसिवी लोडर डोजर एक्साभेटर दर्तागराइ मात्र प्रयोगमा ल्याइनेछ ।
- संघीय तथा प्रदेश सरकारसँगको सहलगानी सहकार्य र समन्वयमा सञ्चालन हुने योजना तथा कार्यक्रम मागगर्न प्रोजेक्टबैंक र विस्तृत प्रस्ताव तयार गरी समपुरक अनुदान र विशेषअनुदान मागगरी कार्यान्वयनमा ल्याउनको लागि आवश्यक मात्रामा समपुरक कोषको प्रवन्ध मिलाइनेछ ।
- यस पालिका भित्रका उत्कृष्ट उपभोक्ता समिति कृषक युवा तथा महिला शिक्षक तथा कर्मचारीलाई सम्मना तथा पुरस्कृत गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाको आवश्यकता र क्षमताको आधारमा दिर्घकालीन योजना तर्जुमा गरिनेछ ।
- NGO,INGO मार्फत सञ्चालन हुने कार्यक्रमको प्रभावकारीता मापन तथा पारदर्शिता बढाइनेछ ।
- घरेलु मदिराको उत्पादन विक्री गरी जिविको पार्जन गरिरहेका व्यक्तिहरुलाई वैकल्पिक आयआर्जनको व्यवस्था गरी खुला विक्री र उपभोगमा कडाइका साथ निषेध गरिनेछ ।
- माथि उल्लिखित नीति तथा कार्यक्रममा समावेश हुन छुटेका विषयहरुको हकमा प्रचलित कानून मन्त्रालय तथा निकायबाट प्राप्त भएका निर्देशनको आधारमा कार्यक्रमअगाडी बढाइनेछ ।
- पुँजीगत खर्च विनियोजन गर्दा विकेन्द्री करण सिद्धान्त अनुसार भुगोल र जनशंख्याका आधारमा विनियोजित गरिनेछ ।

- कुनै पनि योजनाहरु रकमान्तर वा शिषकान्तर कार्यपालिकाको निर्णय बमोजिम हुनेछ ।
- जिल्ला प्रशासन कार्यालय र जिल्ला यातायात व्यवसायी संघ विच भएको सार्वजनिक यातायात भाडा यस कालिगण्डकी गाउँपालिकामा अनिवार्य लागु गरिनेछ ।
- कुनै पनि सवारी साधनको विल बुक वा सम्बन्धित कार्यालयमा दर्ता नभएको सवारी साधन प्रयोग गर्न निषेध गरिनेछ ।
- पालिका भित्र संचालनाम रहेका सम्पुर्ण खाद्य लगायत अन्य पसलहरुको मासिक अनुगमन गरि महड्गी नियन्त्रण गरिनेछ ।